

Костенко Ростислав Валерійович

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри філософії освіти*

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-6022-6904>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ключові слова: законодавство України, фінансова автономія, заклади освіти.

Сьогодні у контексті євроінтеграційних процесів особливої актуальності набуває проблема переходу закладів освіти до фінансової автономії. Ця проблема досить неоднозначно сприймається у професійних колах освітніх менеджерів, які висловлюють різні думки з цього приводу, починаючи з питань оплати праці керівників шкіл, які переходять на фінансову автономію, і закінчуючи тим, що сама фінансова автономія сприймається іноді освітніми менеджерами як щось нове й досі невідоме. Для того, щоб з'ясувати, чи дійсно з проблемою фінансової автономії та фінансового менеджменту освітні менеджери стикнулися зовсім нещодавно, розглянемо чинну нормативно-правову базу з питань здійснення фінансової діяльності закладів освіти державної та комунальної форм власності.

Відповідно до частини третьої статті 78 Закону України «Про освіту», який було прийнято ще у 2017 році, державні та комунальні заклади освіти мають право надавати платні освітні та інші послуги, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України [1]. Перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форм власності було затверджено ще у 2010 році Постановою Кабінету міністрів України № 796 від 27 серпня 2010 р. [2]. Засновники відповідних закладів освіти мають право затверджувати переліки платних освітніх та інших послуг, що не увійшли до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України. Це здійснюється, як правило, у тому випадку, якщо у конкретному населеному пункті відсутній попит на платні послуги, що містяться у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку платних послуг, але є попит на інші платні послуги, які може надавати заклад освіти.

У тому ж 2010 році спільним наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України та Міністерства економіки України № 736/902/758 від 23.07.2010 р. було затверджено й порядки надання платних послуг державними та комунальними закладами освіти. Відповідно до зазначеного наказу при наданні платних освітніх послуг

застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють надання послуг у сфері освітньої діяльності. Заклад освіти зобов'язаний безкоштовно надати замовнику повну, доступну та достовірну інформацію щодо порядку та умов надання конкретної платної освітньої послуги, її вартості, порядку та строку оплати. Платні освітні послуги можуть надаватись тими самими структурними підрозділами, що здійснюють навчання громадян за державним замовленням [3].

У Бюджетному кодексі України (стаття 2, частина 1, пункт 15) подано визначення власних надходжень бюджетних установ, якими є надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності [4].

Відповідно до частини четвертої статті 13 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету. При цьому надходження бюджетних установ у вигляді майна (активів) в натуральній формі, отримане від інших бюджетних установ, які відповідно до законодавства виконують функції з управління об'єктами державної (комунальної) власності, у межах відповідного бюджету, не є власними надходженнями таких бюджетних установ [4]. Цією ж статтею визначено поділ власних надходжень бюджетних установ на групи та підгрупи, а також напрямки використання кожної з підгруп власних надходжень бюджетних установ (з урахуванням частини дев'ятої статті 51 цього Кодексу).

Відповідно до частини сьомої статті 79 Закону України «Про освіту» кошти, отримані закладом освіти як плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів, за надання додаткових освітніх послуг, не можуть бути вилучені в дохід держави або місцевих бюджетів. Зазначені кошти спрямовуються на діяльність, визначену установчими документами закладу освіти. Відповідно до частини десятої цієї ж статті заклади освіти самостійно розпоряджаються надходженнями від провадження господарської та іншої діяльності, передбаченої їхніми установчими документами [1].

Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України про повну загальну середню освіту засновник закладу освіти та/або заклад освіти має право встановлювати додаткові види та розміри доплат, підвищення окладів за рахунок власних надходжень [5]. Таким чином, за рахунок власних надходжень бюджетної установи може бути вирішена проблема оплати праці й самого освітнього менеджера за виконання ним додаткових функцій фінансового менеджера, які з'являються у зв'язку з переходом закладу освіти на фінансову автономію.

Отже, можна зробити висновок, що питання фінансового менеджменту у закладах освіти у зв'язку з переходом на фінансову автономію не є новим для освітніх менеджерів, оскільки чинна нормативно-правова база вже давно дозволяє закладам освіти державної і комунальної форм власності мати власні надходження та використовувати їх на потреби закладу освіти за напрямками, вказаними у чинному законодавстві. Перехід закладу освіти на фінансову автономію забезпечить ефективне використання закладом освіти всіх фінансових ресурсів, отриманих з різних законних джерел фінансування відповідно до чинного законодавства.

Список використаних джерел

1. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами : Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 № 736/902/758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10#Text>.
4. Бюджетний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 50–51. ст. 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463–IX, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

Rostyslav Kostenko

*Doctor of Pedagogic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Philosophy of Education
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine*

**REGULATORY AND LEGAL PROVISION OF FINANCIAL AUTONOMY
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE**

Key words: Ukrainian legislation, financial autonomy, educational institutions.

Литовченко Віра Петрівна

*вчитель початкових класів
Одеський ліцей №10
м. Одеса, Україна*

**ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ STEM-ОСВІТИ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Ключові слова: STEM-освіта, Нова українська школа (НУШ), дослідницька діяльність, софт скіли (soft skills).

У сучасному світі швидких технологічних змін, STEM-освіта (наука, технології, інженерія та математика) стає невід'ємною складовою освітнього процесу. Впровадження цієї інноваційної стратегії вже на